

Людина і зброя (стислий переказ)

Олесь Гончар

Герої роману — студенти-добровольці Колосковський, Степура, Лагутін, комісар Лещенко, рядовий Цоберябой та його товариші, зображені у найважчі життєві обставини. На нашу Батьківщину раптово напали фашисти, радянські війська відступають, несучи величезні втрати. Зброї мало, бракує продовольства, людей, але, попри все наші війська завдають величезних збитків ворогу. Вони вірять, що мир коли-небудь настане що і вони так само немилосердно будуть зневажати ворога, знищувати його міста, поливати його землю його ж кров'ю.

Роман починається дивовижно мирною й спокійно. "Ще ніхто нічого не знає. Ще усе було. Ще, розбрівшись з раннього ранку щодо парків і бібліотекам, забравшись в спорожнілі аудиторії факультетів, схилилися над конспектами студенти — готуються до останніх іспитів". Тривожно повторюється слово "ще", хіба що передбачаючи величезну трагедію, катастрофу цього спокійного світу.

Головний герой роману — Богдан Колосковський. Вродливий юнак з фігурою спортсмена, відважний, має найбільшу витримку, яка допоможе пройти йому крізь багато труднощів. У Богдана своя трагедія — його батько був репресований. Богдан не визнає батька провини, він від цього не зречеться. Через це його виключили із комсомолу. І ось, після проголошення надзвичайного стану, хоче йти добровольцем на фронт, але комісія не бере заяву. Він чує слова: "Іді, продовжуй вчитися. Нам не потрібен". Це крах для Богдана. Але військовий комісар повірив у його бажання воювати, повірив в силу і прийняв його заяву.

І тепер Богдан із своїми товаришами потрапляє у студбат. Перше своє завдання він виконав успішно. Відразу ж фронті він показав себе якнайкраще, вбивши німецького снайпера.

Друзі Колосковського — Степура і Духнович — борються також дуже відважно. У першому ж бою вони всі отримали серйозні поранення, зате вони змогли зупинити німецькі танки. Усіх трьох посилають у госпіталь. Отут варто згадати про ще одного студента, який спершу викликав ворожість. Та війна змінює людей.

Ще в Харкові Павлушенко ставився до Богдана із недовірою через репресованого батька. Він всіляко показував своє несхвалення і ворожість до Колосковському. На дніпровській переправі, де Спартак Павлушенко і Богдан Колосковський боролися пліч-о-пліч, ледве не загинули від бомби. До госпіталю Спартак привезли контуженим. Йому перекосило вилицю, що ще гірше — втратив дар промови. До таких випробувань він був готовий. "Павлушенкові досі легко все давалося у житті". Після контузії вдалося багато усвідомити: як зимно й байдуже поведився з товаришами як і був несправедливий до Богдана.

У госпіталі він побачив Духновича, але зла іронія долі не дозволила йому висловити його думок, попросити вибачення. "Саме тепер, як у серці з'явилося щось нове,

людяне, тепле, чим хотілося б ділитися навіть із товаришами, — саме тепер контузія позбавила його дару мови". Щось нове з'явилося в житті Спартак — шахтарка Наталя, яка опікувалася ним. Він полюбив її всієї душею, і вона відповіла йому взаємністю. Пізніше Богдан і Спартак зустрілися знову, вони подружилися. При прощанні Богдан крикнув Спартаку: "Прощавай, друг!" Це означає дуже багато.

Окрім воєнних дій, чоловічої дружби, у романі також присутня тема любові. У кожного студента є кохана. Богдан любить студентку Таню. Вона — найдорожче, що тільки є у його житті.

Наприкінці роману кілька глав, у яких Богдан подумки пише своїй Тані: "Чуєш ти мене, Таня? З якою частотою я стримував свої почуття, скупим був на ласку, соромився говорити тобі ніжне слово, щоб не здаватися сентиментальним". Цьому чоловікові дуже важко усвідомлювати, що він та його хлопці знаходяться на війні і напевне вони всі загинуть. У цих листах є таке слово, якби не було цієї великої любові, то може бути, померти було б легше. Адже себе він берег лише для неї. "Любов надає мені сили, допомагає переносити все". Як йому, має бути, боляче! Ні, не за себе, а за тендітну, ніжну людину, яке чекає його й сподівається на щасливе майбуття.

Усі студенти загинули. Духнович підірвався, рятуючи своїх друзів. Степуру втратили бою, коли займали греблю. А Богдан? Йому, певне, не судилося вийти з оточення і зустрітися ще з Танею. Він помре з надією, що це все ж остання війна.